

מקורות לפרשת יתרו תש"פ – לא תחמוד: איך מפסיקים עם ההשוואות לאחרים?

1. ספורנו שמות כ"ב: החמשה דברות [הראשונות] כולו אומר כבוד לה' [בין אדם למקום] ... והן במחשבה [אנכי, ולא יהיה לך], בדבור [לא תשא שם ה' אלוֹקֶיךָ לשווא] ובמעשה [זכור את יום השבת, וכבד את אביך]... החמשה דברות האחרונות הן שלא נזיק לאדם [בין אדם לחברו] במעשה [לא תרצח, לא תנאף, לא תגנוב], בדבור [לא תענה ברעך עד שקר], ובמחשבה [לא תחמוד].

הדיבר העשירי: לא תחמד בית רעך לא תחמד אשת רעך ועבדו ואמתו ושורו וחמרו וכל אשר לרעך - כד הקמח ערך חמדה: קבעתו תורה עשירי, מפני שהוא שקול כנגד כל הדברות. שכל מי שלא נזהר מן החמדה לסוף הוא נכשל ועובר על כולם.

אבן עזרא: רבים יתמהו על זאת המצוה, איך יהיה אדם שלא יחמוד דבר יפה בליבו, שהוא נחמד למראה עיניו? ספר החינוך מצוה תטז: איך תבוא מניעה בתורה במה שאי אפשר לאדם לעמוד בו?

2. דברות שניות בפרשת ואתחנן: ולא תחמד אשת רעך ולא תתאוה בית רעך - ספר המצוות לרמב"ם לא תעשה רסו: הזהירו מהשים מחשבתנו לחמוד מה שיש לאחינו ולהתאוות בו, שזה יהיה מבוא לעשות תחבולה לקנותו. וזה לשון האזהרה 'לא תתאוה בית רעך' ... שהלאו הראשון 'לא תחמוד' מזהיר לקנות מה שיש לזולתנו והלאו השני מזהיר אפילו להתאוות בלבנו לבד.

אבות ד, כא: הקנאה התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם.

3. פרשת יתרו: הדיבר הרביעי: זכור את יום השבת לקדשו ... כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בהם וינח ביום השביעי. הדיבר השישי: כבד את אביך ואת אמך למען יארכון ימיך. הדיבר התשיעי: לא תחמוד בית רעך.

ואתחנן: שמור את יום השבת לקדשו ... וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויוציאך ה' אלוֹקֶיךָ משם ביד חזקה ובזרוע נטויה על כן צוּרְךָ ה' אלוֹקֶיךָ לעשות את יום השבת ... כבד את אביך ואת אמך ... למען יארכון ימיך ולמען ייטב לך ... ולא תחמוד בית רעך ולא תתאוה בית רעך.

כלי יקר כ, ח: יצאו מפרשי התורה ללקוט טעמים מפוזרים ולא מצאו דרך אחת אשר תספיק לכל הספיקות הנזכרים והלא קרוב לשמוע הצעה אחת קצרה לקוחה מדברי חז"ל 'שחזר הקב"ה על כל האומות לקבל התורה ולא רצו לקבלה'... ועל כן נמצאו כל השינויים הללו בין דברות ראשונות לאחרונות, כי הדברות הראשונות נאמרו בלשון אשר השמיע ה' לכל האומות ... אילו היו רוצים ומקבלים עליהם ועל זרעם כל הדברים אשר צווה ה' לישראל.

4. בראשית ל: ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב ותקנא רחל באחיה. בבא בתרא, כא, ב: מלמד תינוקות שבא לגור לידו מלמד טוב ממנו, לא מסלקים אותו ... [כי] קנאת סופרים תרבה חכמה.

אגרות קודש יח עמוד קנו: במענה למכתבו... בו כותב אשר סובל מהעניין דקנאת סופרים, שמקנא חבריו המתמידים בלימוד יותר ממנו ... הנה לפלא הדבר סגנון כתבו, שהרי אדרבה אמרו חז"ל קנאת סופרים תרבה חכמה שלכן פשוט שעליו להרבות מדה האמורה [מידת הקנאה!] על מנת להרבות בהתמדה ושקידה ועל-ידי זה תתרבה גם כן הצלחתו בלימודים, וכבר ידוע מעלת מדה האמורה מיוסד על הכתוב 'ותקנא רחל באחותה'.

הרבי מליובאוויטש שיחות קודש תשמ"א ג/752: הקב"ה ברא את העולם באופן כזה שלכל אדם יש מראה ייחודי משלו, עד שלא יתכן ששני נבראים בעולם יהיו זהים לגמרי. הסיבה לכך היא שלכל נברא יש תפקיד שאינו נמצא אצל נברא אחר והתפקיד הזה חיוני לצורך הגשמת תכלית הבריאה.

במדבר טז, ה: וידבר אל קרח ואל כל עדתו לאמור: בוקר וידוע השם את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו - ליקוטי שיחות יח/204: כשם שישנם גבולות בזמנים של בוקר וערב, וכאשר כל אחד מהם עושה תפקידו שנקבע לו נעשה משניהם יחד "יום אחד" – כך בנוגע לתפקיד של כל נברא, תכלית ושלמות הבריאה היא בכך שכל נברא עושה את התפקיד שנועד לו לפי ההגדה וההגבלה שלו.

תניא פרק יב: כי המוח שליט על הלב בתולדתו וטבע יצירתו, שכך נוצר האדם בתולדתו, שכל אדם יכול ברצונו שבמוחו להתאפק ולמשול ברוח תאוותו שבלבו שלא למלאת משאלות לבו במעשה דבור ומחשבה, ולהסיח דעתו לגמרי מתאוות לבו אל ההפך לגמרי ובפרט אל צד הקדושה.